

ROVANIEMI 125 Muurola (Pahtaja) Ahonvaara

- lapinraunioryhmän ja kivikautisen asuinpaikan ?
kartoitus vuonna 1988

Hannu Kotivuori
Lapin maakuntamuseo
9.4.1991

ROVANIEMI 125

peruskartta 3612 04 NISKANPERÄ

x = 7370 88 - 7371 10

y = 437 04 - 13

z = n. 82 - 84

Muurola, Valajaskoksi (Pahtaja), Ahonvaara

lapinraunioita	I
kivikautinen asuinpaikka (?)	II

Löydöt: KM 24053:1-5 liuskekaavin, kvartsiesineen katk.,
 luske-esineen teelmä, liuskeiskoksia
 ja palaneen luun siru (ks. yleiskartta)

Kemijoen itärannalla olevan Pahtajan metsäisen vaaran lounainen kulma työntyy luontaisena kivikkoharjanteena etelään. Joki ja muinainen merenranta ovat muotoilleet jäätikön muinoin paikalle kasaamaa rakkaa noin 200 x 100 m laajaksi törmäksi, joka nousee 8 - 10 m nykyisestä Kemijoen keskiveden korkeudesta (74 m mpy). Ns. Illinallas on murtanut harjanteen eteläpuolisen, hienohiekkaisen alueen ja entiset pelto- ja niittyalat veden vaivaamiksi törmiksi. Tässä yhteydessä on selvästikin tuhoutunut suuri osa esihistoriallista asuinalueetta (mm. kohteet 123 ja 324). Lisäksi alueen halkaisee altaan yli ja kivikkoharjanteen länsipuolitse johdatettu Kemi - Rovaniemi maantie. Rakalla kasvaa harvahkoa männikköä ja satunnaisesti levittäytyntä humuskasvillisuutta.

Luontaisesta kivikosta otetuista kivistä on koottu noin 13 erikoista, pääosin hyvin matalaa ja pyöreähköä rökkiötä, jotka voidaan luokitella arkeologisen terminologian puitteissa "lapinraunioiksi". Ne sijoittuvat harjanteen länsireunan ja korkeimman kohdan tuntumaan jononaisesti noin 200 m:n matkalle, keskimäärin noin 20 m:n etäisyydelle toisistaan. Keskimäärin suuremmat raniot ovat eteläpäässä, lähimmät aivan paikalle rakennetun mökin pihapiirissä. Onkin varsin todennäköistä, että eteläpäässä on sijainnut enemänkin raunioita, jotka on purettu tai tuhottu harjun rinteiden sortuessa Illinaltaaseen. Tendenssinä raunioiden sijottelussa on selvästikin näkyvyys Kemijoelle ja siten jonkinlainen kalmisto - (ja asuinalueen) piirin rajaaminen. Vastarannalla, kohteessa 123 1950-luvun lopulla suoritetut kaivaukset saattoivat sisältää myös raunioihin liittyvää asuinpaikka-aineistoa, vaikka se pääosin onkin kampakeraamisen vaiheen alun materiaalia.

Kiviesineen KM 1969:101 (oikokirves) löytöpaikkaa tarkastaessaan

vuoden 1954 inventoinnin yhteydessä maisteri Aarni Erä-Esko tarkasti tuolloin mv. Väinö Oinaan omistaman Ahonvaaran rauniot (ns. Illi 3). Erä-Esko kuvailee kohdetta seuraavasti: "Yli-Illin rakennusryhmästä n. 500 m pohjoiskoilliseen, Ahonvaaran lännenpuoleisesta reunajyrkänteestä muutaman metrin päässä, on puolisen tusinaa kiviröykkiötä. Ne ovat n. 10 m:n etäisyydellä toisistaan kuvaliitteen luonnokseen merkityllä paikalla. - Parhaimmat röykkiöt ovat keskeltä runsaan puolen m:n korkuisia ja läpimitaltaan n. 4 m. Muutamia niistä on keskeltä kaiveltu kuulemma niistä kuitenkin mitään löytämättä". Kyseinen karttaluonnos (ks. s. 4) kertoo Erä-Eskon löytäneen 4 - 6 rauniota noin 200 m silloisesta jokirannasta olleen harjun reunalta. Vrt. kohteessa 124 todettu kivikehän puolikas.

Raunioita ei mainita tämän jälkeen ennen allekirjoittaneen tekemää seuraavaa inventointia vuonna 1987 (tark. kert. 15.3.1988). Kohde on kuitenkin poikkeuksellinen ollakseen näinkin syvällä Kemijokivarressa, sillä myöskään järviolueilta Perä-Pohjolassa tai Lapisissa ei ole löydetty selviä hautaraunioiksi koottuja muinaisjäännöksiä. Lähimmät vastineet rannikon röykkiöpiirissä ovat kuitenkin Tervolan eteläosassa ja siten antavat Pahtajan raunioille yhtymäkohdan.

Raunioiden kokoarviot ovat seuraavat määriteltävissä olevien: ta-
pausten osalta: Nro 1 - n. 4.0x4.0x0.4 m, Nro 3 - n. 3.3x2.9x0.4 m,
Nro 6 - n. 2.6x2.0x0.3 m, Nro 8 - n. 4.0x4.0x0.3 m, Nro 9 - n.
3.0x3.0x0.4 m, Nro 10 5.0x3.8x0.5 m, Nro 11 - n. 6.5x5.4x0.5 m,
Nro 12 - n. 5.5x3.7x0.4 m, Nro 13 - n. 4.5x ? x0.4 m (erilliskiveys
S-päässä n. 2.0x1.3 m).

Maanomistajat: useita kapeita metsäpalstoja, om. mm.

Yli-Illi Rno 43:21, Kauko Oinas
M.Gauweiler, Helvi M.Körkkö, Mirjam
Oinas, Vesa Oinas, Timo Oinas, Päivi
Tuomikoski
Kesätupa :11 Raimo A.Petäjaniemi, Ljusterleden 18,
Luleå, Sverige

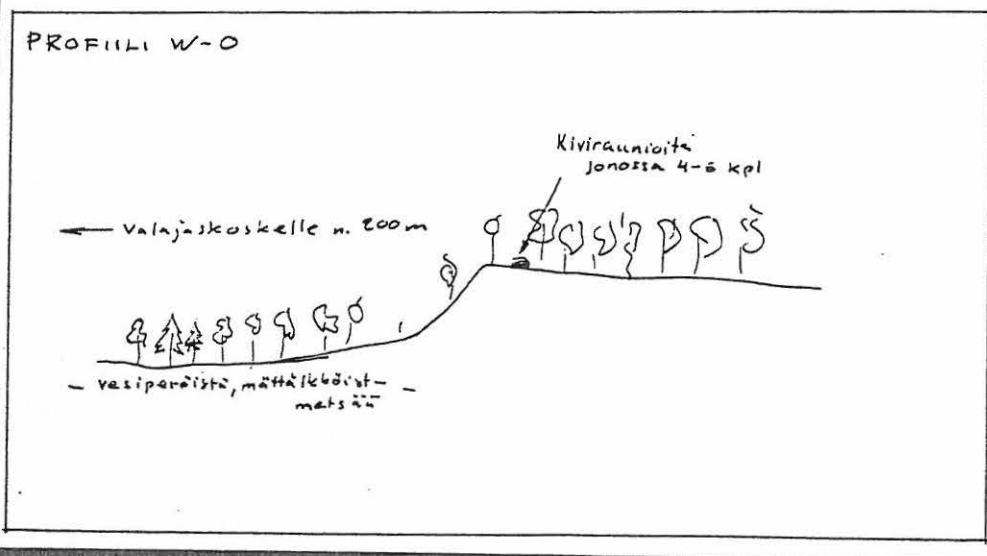
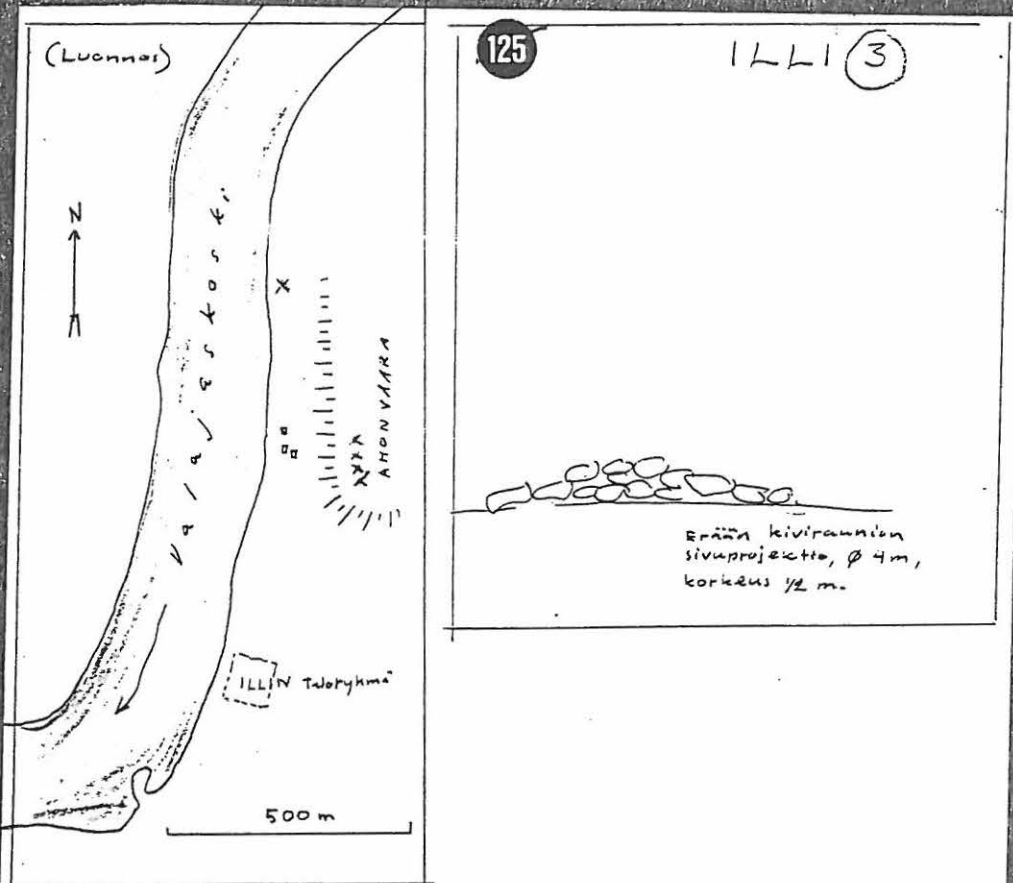
Valokuvat: LMM/0-336

Ks. peruskarttaote s. 3
karttaluonnos s. 4
yleiskartta s. 5 ja sen pienennös s. 6

Korkeus: Pultti irtokivessä n. 200 m kohteesta N ja tiestä noin 20
m E, korkeuslukema 83.221 m mpy. Kp. (naula sähköpylvääs-
sä) = 81.89 m mpy, ks. yleiskartta.

ROVANIEMI 125 Muurola
(Pahtaja) Ahonvaara

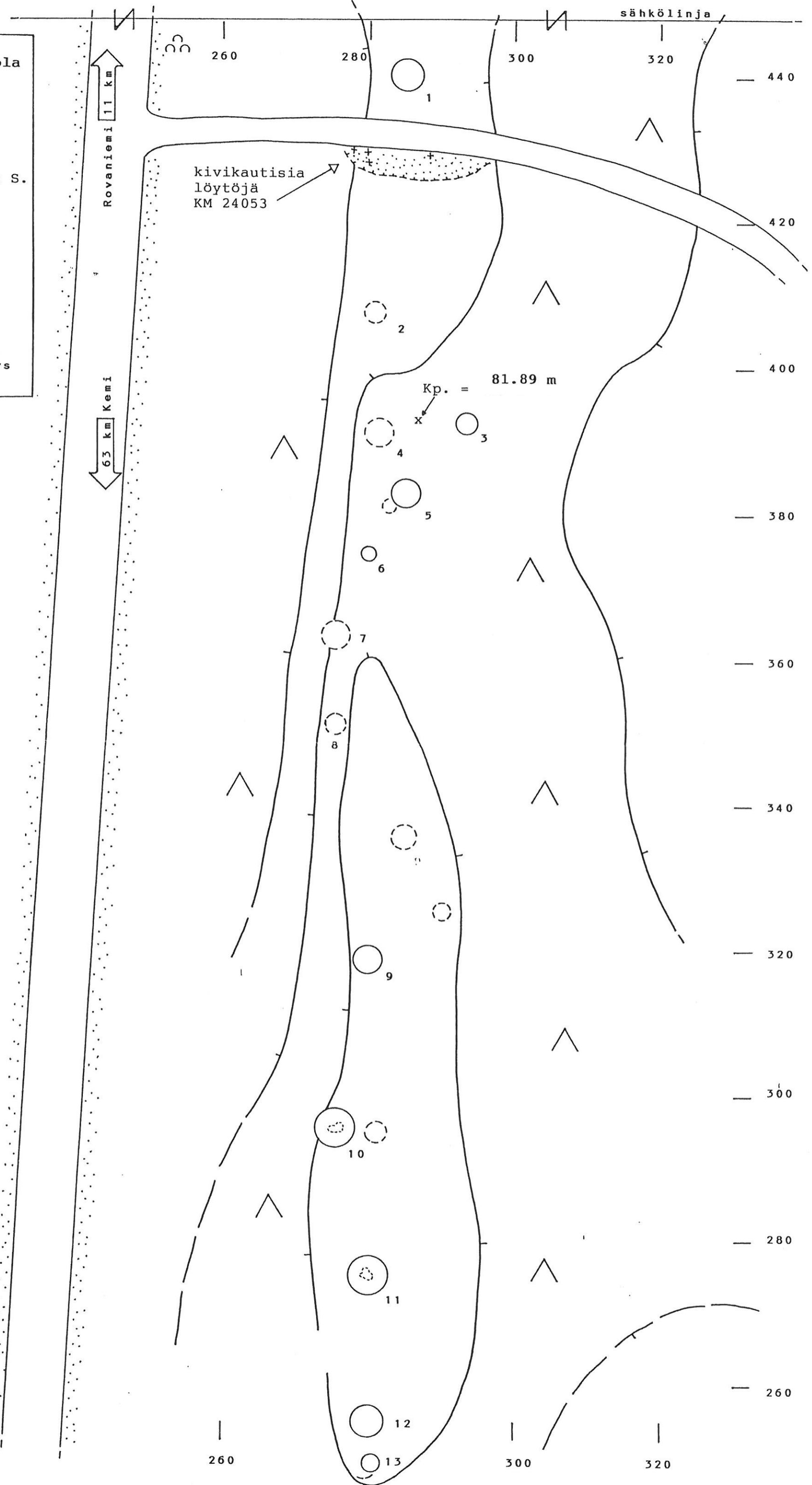
- ote A.Erä-Eskon inv. kert.
vuodelta 1954

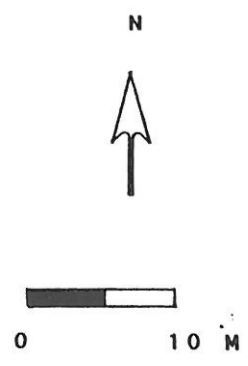
ROVANIEMI 125 Muurola
(Pahtaja) Ahonvaara
H.Kotivuori 1988
Yleiskartta

Piirt. H.Kotivuori ja S.
Pekkala

- kiviranunio
- epämääräinen kiviraunio
- kaiveltu kiveys

Kemijoki

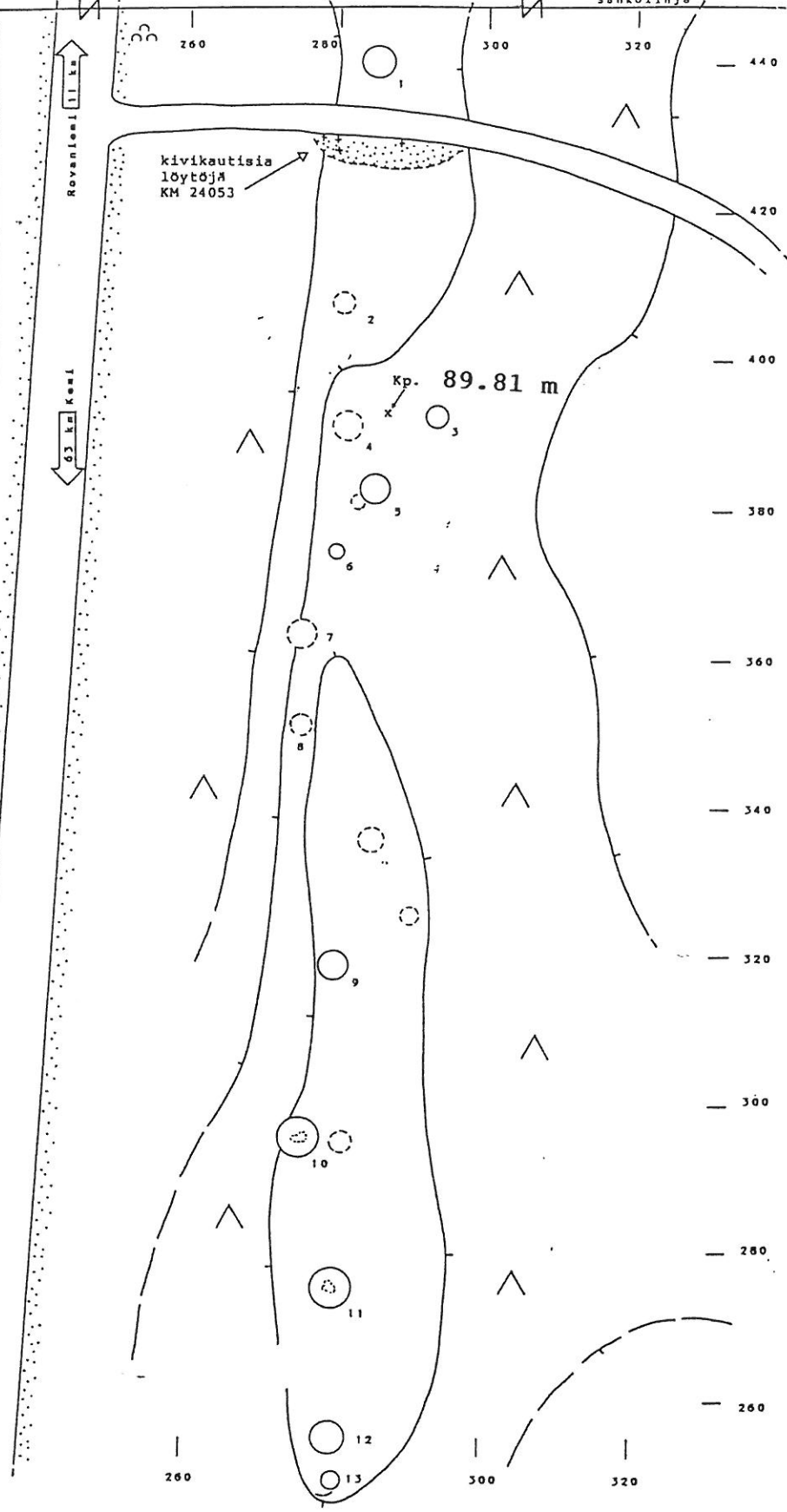
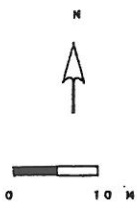
ROVANIEMI 125 Muurola
 (Pahvoja) Ahonvaara
 H. Kotivuori 1988
 Yleiskartta

Piirt. H. Kotivuori ja S.
 Pekkala

- kiviraunio
- ⊖ epämääräinen kiviraunio
- ⊙ kaiveltu kivitys

Kp. = naula
 puh.pylväässä

Kemijoki

piennös